ख.पछिल्लो मौज्दातको र आगामी निकासा को विवरण

विवरण	रकम (रू. हजारमा)	खाद्य सामग्री १ (केजी)	खाद्य सामग्री २ (केजी)	खाद्य सामग्री ३ (केजी)	खाद्य सामग्री ४ (केजी)
गत चौमासिकको मौज्दात					
गत चौमासिकमा प्राप्ती					
गत चौमासिकको खर्च					
बचत र मौज्दात					
जम्मा विद्यार्थी भर्ना					
आगामी चौमासिकमा खाजा उपभोग हुने जम्मा दिन					
प्रतिदिन प्रति विद्यार्थी लागत रकम र आवश्यक खाद्य सामग्री परिमाण दर					
आवश्यक खाद्य सामग्री परिमाण र रकम					
जम्मा मौज्दात वचत					
निकासा हुनुपर्ने रकम र खाद्य सामग्री परिमाण					

बि.व्य.स. अध्यक्षको नाम :

सही :

सामग्री बुझिलिनेको नाम :

सही :

खाद्य सामग्री वा रकम निकासा गर्ने अधिकारीको नामः

सही :

आज्ञाले

मित्र प्रसाद घिमिरे

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

महाकाली नगरपालिका

नगर कार्यपालिकाको कार्यालय

खलंगा, दार्चुला

सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

फोन नं. ०९३४२०१३७

महाकाली नगरपालिका

स्थानीय राजपत्र

खण्डः ०७ | **संख्याः ०४** | **मितिः २०८०/०५/१०**

भाग–०२

विद्यालय दिवा खाजा संचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८०

प्रस्तावनाः

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ अनुसार आधारभूत तहसम्मको शिक्षा संघीय सर कारको मापदण्डको आधारमा व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहको रहेको र आधारभूत तहसम्मको शिक्षालाई गुणस्तरीय, निःशुल्क तथा अनिवार्य गराउन प्रत्येक विद्यालयमा प्रारम्भिक बालविकासदेखि कक्षा ६ सम्मका बालबालिकाहरुलाई दिवा खाजाको व्यवस्था गरिएको छ। यस दिवा खाजा कार्यक्रमलाई सहजीकरण गर्ने उद्देश्यले नेपाल सर कार शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा सहजीकरण पुस्तिका २०७६ को अधिनमा रही महाकाली. नगरपालिकाले यस कार्यक्रमलाई उद्देश्यमुलक, प्रभावकारी र सुव्यवस्थित बनाउन वाान्छनीय भएकोले, महाकाली नगरपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७४ को दफा ४ (१) ले दिएको अधिकार बमोजिम कार्यपालिकाको बैठकबाट विद्यालय दिवा खाजा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८० स्वीकृत गरी लागु गरेको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

क. यो कार्यविधिको नाम विद्यालय दिवा खाजा संचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८० रहेको छ।

ख. यो कार्यविधि स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मितिबाट लागु हुनेछ।

ग. यो कार्यविधि दिवा खाजा कार्यक्रम लागू भएका विद्यालयहरूको हकमा मात्र लागू हुनेछ।

२. परिभाषा :बिषय वा प्रसंगले आर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमाः

क. 'दिवा खाजा' भन्नाले विद्यालयमा विद्यार्थीहरूका लागि व्यवस्था गरीएको खाजा कार्यक्रम सम्झनु पर्दछ।

ख. 'प्रधानाध्यापक' भन्नाले सामुदायिक विद्यालयको प्रधानाध्यापक वा प्रधानाध्यापकको जिम्मेवारी लिएको शिक्षक सम्झनु पर्दछ। सो शब्दले निजी तथा संस्थागत विद्यालयका प्रमुखलाई समेत जनाउँदछ।

ग. 'दिवा खाजा व्यवस्थापन समिति' भन्नाले विद्यालय दिवा खाजा संचालन तथा

सहकारीको तर्फ बाट (छाप)	नाम : हस्ताक्षरः स्थान :	पद : मिति
विद्यालयको तर्फ बाट (छाप)	नाम : हस्ताक्षरः स्थान :	पद : मिति
साक्षी रोहवर गा.पा./न.पा.शिक्षा शाखा प्रमुख	नाम : हस्ताक्षरः स्थान :	पद : मिति
साक्षी रोहवर वडा कार्यलय,	नाम : हस्ताक्षरः स्थान :	पद : मिति
साक्षी रोहवर SAPPROS Nepal प्रतिनिधि	नाम : हस्ताक्षरः स्थान :	पद : मिति

अनुसूची ३

महाकाली नगरपालिका

शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा

त्रैमासिक प्रगति विवरण तथा अनुदान निकासा फाराम

(त्रैमासिक विवरणका आधारमा तथ्याङ्क भर्नुपर्ने)

विद्यालयको नाम वडा नं.

अघिल्लो चौमासिकमा विद्यालय सञ्चालित दिन : खाजा उपभोग भएका जम्मा दिन

क. अघिल्लो चौमासिकको विद्यार्थी संख्या

विवरण	छात्रा	छात्रा	जम्मा
जम्मा भर्ना			
जम्मा उपस्थिति दिन			
खाजा उपभोग भएका दिनको जम्मा उपस्थिति			

४. गुणस्तरको प्रत्याभुतीः

४.१ विद्यालयको तर्फबाट तोकिएको आधिकारिक व्यक्तिले आपूर्ति गरीएको सामाग्रीहरुको गुणस्तर मापन गर्न सक्नेछन् ।

४.२ कुनै कारणवश आपूर्ति गरीएका वस्तु तोकिएको उपभोग्य गुणस्तर भन्दा कम गुणस्तरका भएमा आपूर्ति सुनिश्चितता पत्रमा अभिलेख हुने गरी उल्लेख गरी त्यस्ता वस्तुहरु योग्य हुने छैनन् ।

५. भुक्तानीका सीमा तथा प्रकियाः

५.१ प्रत्येक महिनाको मसान्तमा दोश्रो पक्षले हस्तान्तरण गरीएका सामाग्रीहरुको बील/बीजक प्रथम पक्षलाई अनुसूची १ मा उल्लेखित बिधि बमोजिम पेश गर्नु पर्नेछ ।

५.२. प्रथम पक्षले दोश्रो पक्षलाई पेश गरेको बील/बीजकमा उल्लेखित रकमको चेक जाँच गरी भुक्तानी विल पेश भएको सात दिन भित्र वा आपसी समभदारीमा विना सर्त भुक्तानी दिनुपर्नेछ ।

६. भिन्नताः

६.१ कृषि उपजको मूल्यमा बिषेश परिस्थिति जस्तै प्राकृतिक प्रकोप खडेरी जस्ता अपवादका अवस्था बाहेक अन्य अवस्थाका भिन्नता स्विकार्य हुने छैनन् ।

६.२ भिन्नता हुनुपर्ने अवस्था आईपरेको खण्डमा यस सम्फौताका दुबै पक्षहरु बीचको आपसी सफेदारीमा निहित हुनेछ ।

७.सहजीकरण

७.१ कुनै प्रक्रियागत सवाल आएमा तेस्रो पक्षीय स्वतन्त्र सहजकर्ताको निश्चित उद्धेश्यको लागि सहयोग लिन सकिनेछ। दुवै पक्षबीच हुन सक्ने विवादित विषयमा परामर्श/सुफाव दिई आउन सक्ने सवाल/समस्या सामाधान गर्न सहयोग गर्न सक्नेछ ।

८. अवधिः

८.१ यस संफौताको अवधि परिक्षण कालको लागी आगामी शैक्षिक सत्र .... साल .... गते देखि .... साल .... (६ महिना) सम्म लागु हुनेछ भने परिक्षण काल सकिएपछि दुबै पक्षको आपसी समभदारीमा अवधि निधारण गरीनेछ ।

यो सम्फौता मिति .... गते .... का दिनमा देहायका दुवै पक्षबाट हस्ताक्षर गरी सम्पन्न भयो ।

व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९ को दफा १४ र १५ बमोजिम दिवा खाजा व्यवस्थापन गर्न गठन गरीएको समिति सम्फनु पर्दछ ।

परिच्छेद - २

३. विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमका उद्देश्यहरुः

आधारभूत तहका बालबालिकाको भोक न्युनीकरण, पोषण तथा स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार गरी शैक्षिकस्तरमा अभिवृद्धि गर्ने र दिर्घकालिन लक्ष्यका साथ दिवा खाजा कार्यक्रमका मूख्य उद्देश्यहरु निम्नानुसार रहेका छन्

क. विद्यालयमा विद्यार्थीको नतिजामुखि उपस्थिति बढाउने ।

ख. विद्यार्थीको पोषण तथा स्वास्थ्यमा सुधार गर्ने ।

ग. विद्यालय बिचमै छोडने प्रवृतिमा कमि ल्याउने ।

घ स्थानीय कृषि उपजलाई बढाएर विद्यालय तथा कृषि उत्पादन विच सम्बन्ध स्थापित गरी कृषि प्रतिफल बढाउने ।

ङ. स्थानीय अर्थतन्त्रमा टेवा पुऱ्याउने ।

च) विद्यालय उमेर समूहका विद्यार्थीहरुको विद्यालयको पहुँचमा वृद्धि गर्ने ।

४. लक्षित समूहः

क) स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा संघीय सरकारले तोकेको सवै सामुदायिक विद्यालयका पुर्व प्राथमिक तहदेखि कक्षा ६ सम्मका सवै विद्यार्थी यस कार्यक्रमको लक्षित समूह हुनेछन । यो कार्यक्रम क्रमशः कक्षा ८ सम्म लागू गरीनेछ ।

ख) स्थानीय स्तरमा गठन गरीएको कृषक समूह साथै सहकारीहरु पनि यस कार्यक्रमको लक्षित समूह मानिने छ ।

परिच्छेद - ३

दिवा खाजाको पोषण मापदण्ड र मेनु सम्बन्धी व्यवस्था

५. दिवा खाजा पोषण मापदण्डः

खाजा भोक मेटाउने मात्र नभै शरिरलाई आवश्यक पर्ने सुक्ष्म पोषण तत्व (Micro-nutrient) र वृहत पोषक तत्व (Macronutrient) आपूर्तिका लागि आवश्यक

हुन्छ । निर्धारित मात्रामा आवश्यक पोषक तत्व उपलब्ध भएको खाजा मात्र स्वस्थकर मानिन्छ। स्वस्थ्यकर खाजाले मात्र शरीर स्वस्थ्य कायम गर्न सहयोग गर्दछ। पोषकयुक्त खाजा सफा, ताजा र स्वस्च्छ पनि हुनु पर्दछ। खाजामा उपलब्ध हुने पोषण तत्वको मात्रा राष्ट्रिय मापदण्डले निर्धारण गरेको र मापदण्ड अनुरुपका खाजा मात्र उपलब्ध गराउने प्रचलन संसारका धेरै देशहरुमा छ । साथै निर्धारित गरिएका राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरुप पोषक तत्व आपूर्ति हुने गरी दिवा खाजा आवश्यक परिणाममा उपलब्ध गराउनु पर्छ भन्ने मान्यताको विकास भएकोछ । यसका लागि आवश्यक सामग्री र पूर्वाधार समेत प्रबन्ध गरिनु पर्दछ ।

६. दिवा खाजाको पोषणस्तरको मापदण्डः

विश्व स्वास्थ्य सँगठनले ४ देखि १२ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरुको उपभोग्य खाजामा उपलब्ध हुनु पर्ने वृहत पोषक तत्व (क्यालोरी, प्रोटिन, फ्याट, आदि सुक्ष्म पोषक तत्व (आयोडिन आइरन, जिङ्क, भिटामिन ए) को मात्रा र सो मध्ये दिवा खाजाबाट आपूर्ति हुनु पर्ने उल्लेखित पोषक तत्वको मात्रा निर्धारण गरेको छ ।

नेपाल सरकार शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले तयार गरेको मापदण्डलाई आधार मानि पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक तहका बालबालिकाहरुका लागि दैनिक रूपमा चाहिने बृहत तथा सुक्ष्म पोषक तत्वको मात्रा कम्तीमा ३०% दिवा खाजाबाट प्राप्त हुने व्यवस्था गरिने छ ।

यसरी दिवा खाजा आपूर्ति तथा वितरण गर्दा स्थानीयस्तरमा उपलब्ध हुने खाद्य पदार्थबाट सम्बन्धित विद्यालय खाजा व्यवस्थापन समितिले विद्यार्थीहरूलाई देहायका समूहका खाद्य सामग्रीबाट दफा ७ बमोजिम तयार गरिएको मेनुको आधारमा दिवा खाजा तयार गरी विद्यार्थीहरूलाई खुवाउनु पर्नेछ :

(क) कार्बोहाइड्रेट समूह (शक्ति दिने) जस्तैः- चामल, गहुँ, मकै, कोदो, फापर, जौ, आलु, तरुल, सखरखण्ड आदि ।

(ख) प्रोटिन समूह (शारीरिक विकास गर्ने) जस्तैः- भटमास, सिमी, केराउ, चना, गेडागुडी, माछा, मासु, अण्डा आदि ।

(ग) मिनरल समूह (शक्ति दिने, प्रतिरक्षात्मक) जस्तैः- हरिया सागपात र अन्य हरिया तरकारीहरू ।

सम्झौताका बुँदा तथा शर्तहरुः

१. उपभोग्य वस्तु तथा परिमाणः

१.१ दोश्रो पक्षले अनुसूची-१ मा उल्लेख भए बमोजिमको परिमाणमा उपभोग्य सामाग्रीहरुको आपूर्ति गर्नु पर्ने छ ।

२. मूल्य

२.१ उपभोग्य वस्तुहरुको प्रति ईकाई मूल्य संलग्न दुवै पक्षको साझेदारिमा निर्धारित अनुसूची १. मा उल्लेख भए बमोजिमको मुल्यमा उपलव्ध गराउनु पर्नेछ ।

३. खाद्य ब्यबस्थापन तथा ढुवानी

३.१ उपभोग्य सामाग्रीहरुको आपूर्ति अनुसूची १ मा उल्लेख भएको निर्धारित परिमाण तथा मुल्य विश्लेषण अनुसार सम्वन्धित विद्यालयहरुलाई आपूर्ति गर्नुपर्नेछ ।

३.२ उपभोग्य सामाग्रीको आर्पूति मिति पहिलो र दोश्रो पक्षको आपसी सहमतीबाट निर्धारण गरीनेछ ।

३.३ दोस्रो पक्षले आपुर्ति गरीएका उपभोग्य सामाग्रीहरुको अनुसूची २ मा व्यवस्था भए बमोजिम २ प्रति आपूर्ति सुनिस्चिता पत्र पहिलो पक्षलाई उपलब्ध गराउनुपर्नेछ। आपूर्ति गरीएको सामग्रीहरुको सामग्री प्राप्ति विवरण दस्तखत सहित बुझिलिएको रसीद/भर्पाइ प्रथम पक्षले दोश्रो पक्षलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

३.४ यदि कुनै कारणवस वस्तु आपुर्ती गर्न नसकिने अथवा ढिलाई हुनसक्ने अवस्था भएको खण्डमा दोश्रो पक्षले एक हप्ता अगावै प्रथम पक्षको आधिकारिक व्यक्ति वा प्रधानाध्यापकलाई आपूर्ति डेस्क अनुसार आपुर्ती गर्न नसकिने वस्तुको परिमाण सहित खुलाई लिखित कारण सहित जानकारी गराउनुपर्नेछ ।

३.५ सम्झौतामा उल्लेख भए अनुसारको आपूर्ति हुन नसकेको भनी प्रथम पक्षलाई लागेमा साक्षी रोहवरलाई जानकारी गराई उक्त सम्झौतालाई जानकारी गराएको एक हप्ता भित्र रद्द गर्न सकिनेछ ।

अनुसूची १

साप्ताहिक मेनु तालिका, महाकाली नगरपालिका, दार्चुला

क्र.सं.	वडा नं.	मेनु	कैफियत
१		दाल भात तरकारी	हप्ताको २ पटक
२		पोषिलो जाउलो	हप्ताको २ पटक
३		खिचडी	हप्ताको २ पटक

अनुसूची-२

विद्यालय दिवा खाजाका लागि खाद्य सामग्री आपूर्तिको आपूर्तिकर्ता र विद्यालय/पालिका वीच भएको सम्झौता पत्र

नेपाल सरकार, विश्व खाद्य कार्यक्रम **(WFP)** तथा **Mercy Corps/SAPPROS Nepal** को सहजीकरणमा सञ्चालित स्थानीय कृषि उपजमा आधारित विद्यालय दिवा खाजालाई स्थानीय कृषि सहकारीको माध्यमबाट दार्चुला जिल्लामा प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गर्न आवश्यक स्थानीय कृषि उपज खरिद तथा आपूर्ति सम्वन्धि विद्यालय र सहकारी वीचको सम्झौता पत्र ।

प्रथम पक्ष : ....

दोश्रो पक्ष : ....

वीच संलग्न अनुसूचीमा उल्लेख गरीए वमोजिम विद्यालय दिवा खाजा सम्बन्धि कार्यक्रम संचालन गर्न सहमत छौं । यस कार्यकम कार्यन्वयनका लागि हामी दुवै प्रथम पक्ष र दोश्रो पक्ष बीच देहाय वमोजिमका स्थानीय उत्पादित कृषि उपज सामाग्रीहरुको खरिद तथा आपूर्तिका लागि निम्न लिखित शर्तहरुमा निहित रहि गर्ने गराउने भनी यो सहमती पत्रमा हस्ताक्षर गरी एक एक प्रति लियौ दियौ ।

(घ) भिटामिन मिनरल्स (शरीरका अङ्गहरूको सन्तुलित विकास र कार्य क्षमता बृद्धि गर्ने) जस्तै :- स्याउ, सुन्तला, जुनार, नासपती, मेवा, केरा आदि ।

(ङ) चिल्लो पदार्थ समूह, जस्तैः- घ्यू, तेल, नौनी, दूध, दही आदि । तर दुध, दही मात्र खुवाउँदा चिल्लो पदार्थको मात्रा पुग्ने गरी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(च) अन्यत्र जेसुकै लेखिएको भएता पनि बजारका तयारी अवस्थामा रहेका खाद्य सामग्रीको (junk food) प्रयोगलाई पूर्ण रुपमा निषेध गर्नु पर्नेछ ।

(छ) दैनिक आवश्यक खाजाबाट आपूर्ति हुनुपर्ने वृहत र सुक्ष्म पोषक तत्वको राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार देहाय बमोजिमको पोषण तत्वको मात्रा तोकिए अनुसार हुनेछ ।

पोषण तत्व	दैनिक आवश्यक पोषक तत्वको मात्रा (४-१२ वर्ष उमेर समूह)	नेपालका बालबालिकाका लागि न्यूनतम दिवा खाजाबाट आपूर्ति हुनु पर्ने पोषक तत्वको मात्रा (३०%)	कै.
वृहत पोषक तत्व			
क्यालोरी (किलो क्यालोरी)	१८५०	५५५	
प्रोटिन (ग्राम)	२९.५	८.८५	
फ्याट (ग्राम)	३०	९	
सुक्ष्म पोषक तत्वः	१२०	३६	त
आयोडिन (माइक्रोग्राम):	१७.८	५.४	
आइरन (मिलिग्राम):	११.२	३.३६	
जिङ्क (मिलिग्राम):	५००	१५०	
भिटामिन ए (माइक्रोग्राम):			

७. दिवा खाजाका लागि मेनुः

१. दफा ६ बमोजिम तोकिएको खाद्य वस्तुबाट पोषण मापदण्ड र खाद्य सामाग्रीहरुको मात्राको आधारमा यस पालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयको लागि प्रत्येक दिनको खाजा मेनु अनुसूची १ मा तयार गरिए अनुसार हुनेछ ।

२. वर्षको एक पटक मेनुको पुनरावलोकन अथवा समिक्षा गर्न सकिनेछ। मेनुको समिक्षा

गरी निर्माण गर्दा देहायको प्रक्रिया अवलम्बन गर्नु पर्नेछ ।

क. दिवा खाजाको मेनु निर्माणका लागि सहकारी, कृषी तथा अन्य समूहहरु, संघसंस्थाहरू, कृषि, पोषण, स्वास्थ्य विज्ञको परामर्श र विद्यालय शिक्षक र वि.व्य.स.को सल्लाहमा हुनेछ ।

ख. दिवा खाजाको मेनु पुर्ण रुपले यस पालिकाभित्र उत्पादन हुने खाद्यान्नमा आधारित हुने वा स्थानीय उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्ने हुनेछ ।

ग. मेनु तयार गर्दा स्थानीय कृषि उपजलाई ध्यान दिएर कम्तीमा ३ वटा मेनुको सेट निर्माण गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद - ४
दिवा खाजा तयारीका लागि पुर्वाधारको व्यवस्थापन

८. चुलो र ईन्धनको व्यवस्थापनः

विद्यालयहरुले दिवा खाजा तयार गर्न चुलो र ईन्धनको व्यवस्थापन आफै गर्नुपर्ने छ । विद्यालयहरुले संघीय सरकारले तोकेको रकम खाद्य सामाग्रीहरू र भान्सेको लागि खर्च गरी बाँकी रहेको रकमबाट चुलो र ईन्धनको व्यवस्थापन गर्नेछ । यसो गर्दा रकम अपुग भएमा वालवालिकाहरुको स्थानीय तह, प्रदेश सरकार, अभिभावक वा अन्य दाताहरुसँग सहयोग जुटाउन सक्नेछ । यदि विद्यालयले एल.पी.जी. ग्याँस चुलो प्रयोग नगरी दाउरा चुलो प्रयोग गरेको खण्डमा यस्ता चुलो “सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा सहजीकरण पुस्तिका, २०७६” मा तोकिएको अनुसारको धुँवा रहित वातावरण मैत्री चुलो मात्र प्रयोग गर्नु पर्नेछ । पालिकाले विद्यालयहरुमा यस्तो चुलो निर्माणको लागी नेपाल सरकारको सम्वन्धित निकाय वैकल्पिक ऊर्जा प्रबर्धन केन्द्र वा यसले तोकेको संस्थासँग सहकार्य गरी आवश्यक सहयोग गर्न सक्नेछ ।

९. स्वच्छता र सरसफाइः

दिवा खाजा भण्डारण गर्ने स्थान तथा कोठा चिसो नभएको, सुर्यको किरण पर्ने हुनु पर्नेछ । सामग्रीहरु राख्दा सामग्रीको तल काठको पटरा तथा न्यानो हुने सामान विछ्याइएको हुनु पर्नेछ । पानी तामाको गाग्री तथा फिल्टरमा भण्डारण भएको हुनु पर्नेछ । साथै विद्यालयको वातावरण सफा, खाजा पकाउने कोठा सकेसम्म सिमेन्टेड र

परिच्छेद - ९
अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

२५.यो कार्यक्रमको नियमित, निरन्तरता र प्रभावकारिताका लागि अनुगमन विद्यालय व्यवस्थापन समिति, वडा कार्यालय, शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा, शिक्षा समिति तथा नगरकार्यपालिकाको कार्यालयबाट देहाय बमोजिम हुनेछ ।

(क) विद्यालय तहमा शिक्षक अभिभावक संघ तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिले नियमसँगत अनुगमन गर्नुपर्नेछ। अनुगमन कार्यमा वडा समितिका सदस्य एंवम वडाध्यक्ष समेतलाई सहभागी गराउनु पर्नेछ । सोको प्रतिवेदन तोकिएको फाराममा नगर शिक्षा शाखामा पठाउनु पर्नेछ ।

(ख) वडा कार्यालयबाट मासिक रुपमा अनुगमन गरी सो को प्रतिवेदन नगर तथा नगर पालिकाको शिक्षा शाखामा पठाउनु पर्नेछ ।

(ग) नगरपालिकाको शिक्षा शाखाबाट कम्तीमा त्रैमासिक रुपमा अनुगमन गरी नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

(घ) नगर कार्यपालिकाको तर्फवाट समय समयमा आकस्मिक निरीक्षण तथा प्रभाव मूल्याङ्कन गर्न सकिने छ ।

(ङ) यस कार्यक्रमको प्रभावकारिता मूल्यांकनका लागि विद्यालयले खाजा शुरु गर्दाको अवधिको यथार्थ (भौतिक, शैक्षिक, आर्थिक, विद्यार्थीको टिकाउदर र सिकाईको अवस्था आदि) विवरणको अभिलेख तयार गरी राख्नु पर्नेछ ।

(च) नगरपालिकाबाट चालु शैक्षिक सत्रको विद्यार्थी भर्ना विवरण र अन्य शैक्षिक सुचकहरुको विश्लेषणका आधारमा आगामी बर्षहरुमा कार्यक्रमको निरन्तरता, पुनरावलोकन र प्राथामिकताका क्षेत्र पहिचान गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने विषयमा उपयूक्त निर्णय गर्न सक्नेछ ।

२६. संशोधन सम्बन्धी व्यवस्था यस कार्यविधिमा संशोधन वान्छनीय भएमा कार्यपालिका बैठकबाट संशोधन तथा परिमार्जन गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद - ८

दिवा खाजा कार्यक्रममा लगानीमा साझेदार

२४. यस कार्यक्रमका लागि श्रोतको आवश्यकता पर्ने भएकाले नेपाल सरकारबाट प्राप्त अनुदानबाट विद्यालयमा दिवा खाजा कार्यक्रम निम्न बमोजिम मुल्यमा सहभागी गराउन सकिने छ (cost sharing)

क) शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाई विद्यालय तथा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्र तथा पालिकाभित्रका बालबालिकाहरुलाई खाजामा लगानी कम भएको अवस्थामा शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइसँग समन्वय गरी अनुदान प्राप्त गर्न सक्ने छ र अपुग रकम थप गरी गुणस्तरीय खाजा खुवाउन सक्नेछ ।

ख) प्रदेश सरकार, विद्यालय तथा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्र तथा पालिकाभित्रका बालबालिकाहरुलाई खाजामा लगानी कम भएको अवस्थामा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गरी अनुदान प्राप्त गर्न सक्नेछ र अपुग रकम थप गरी गुणस्तरिय खाजा खुवाउन सक्नेछ ।

ग) नीजि क्षेत्र तथा अभिभावकः विद्यालय तथा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्र तथा पालिकाभित्रका बालबालिकाहरुलाई खाजामा लगानी कम भएको अवस्थामा समुदायको अभिभावक तथा नीजि क्षेत्रबाट सहयोग संकलन गरी गुणस्तरीय खाजा खुवाउन सक्नेछ ।

घ) दातृ निकायः विद्यालय तथा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्र तथा पालिकाभित्रका बालबालिकाहरुलाई खाजामा लगानी कम भएको अवस्थामा पालिका तथा विद्यालयले गुणस्तरीय खाजा खुवाउनका लागि राष्ट्रिय तथा अर्न्तराष्ट्रिय सहयोगी संस्था तथा दातृ निकायहरसँग साझेदारीमा काम गरी बालबालिकाहरुलाई गुणस्तरीय खाजा खुवाउन सक्ने छ ।

ङ) विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि बजेटको व्यवस्थापन संघीय सरकारले उपलब्ध गराउने अनुदान बमोजिम हुनेछ । भने उक्त कार्यक्रममा आवश्यकतानुसार प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार र साझेदार निकायबाट थप सहयोग जुटाउन सकिनेछ ।

सिमेन्टेड नभएको अवस्थामा लिपेर सफा गराउनु पर्नेछ र यो काम खाजा पकाउने व्यक्तिको हुनेछ । खाजा खाने भाँडाहरु स्थानीयस्तरमा उपलब्ध हुने भाँडाहरु प्रयोग गर्न सकिनेछ तथापी अभिभावकहरुले आफ्ना बालबालिकाहरुका लागि एक एक वटा प्लेट तथा टिफिन (स्टिल) को व्यवस्था गर्न सक्नेछन् । खाजा खानका लागि विद्यालयले पनि खाजा प्लेटको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - ५

दिवा खाजाको खरिद तथा तयारी र रकम निकासा सम्वन्धी व्यवस्था

१०. दिवा खाजाको लागि खाद्य सामाग्री खरिदः

१. दिवा खाजालाई चाहिने खाद्य सामग्री खरिद तथा खाजा तयारी व्यवस्थापनका विभिन्न मोडेल तथा तरिका अबलम्बन गरिने छ, जुन देहाय बमोजिम हुनेछन ।

क. विद्यालय/पालिका केन्द्रित खरिद व्यवस्थापन मोडेलः दफा ७ सँग सम्बन्धित अनुसूची १ बमोजिमको मेनुलाई आधार मानि विद्यलाय वा स्थानीय तहले प्रचलित खरिद प्रक्रियाको मापदण्ड अपनाई आफैले खाद्य सामग्री खरिद गर्नु पर्ने हुन्छ । खरिद प्रक्रिया जुनसुकै विधीबाट गरे तापनि खाजा तयारी र खाजा खुवाउने मुख्य जिम्मेवार निकाय विद्यालय नै हुनेछ ।

ख. विद्यालय/पालिका केन्द्रित तेस्रो पक्षद्धारा खरिद व्यवस्थापन मोडेलः दफा ७ सँग सम्बन्धित अनुसूची १ बमोजिमको मेनुलाई आधार मानि खाद्य सामग्रीको आपूर्ति तेस्रो पक्षले गर्नेछ । तेस्रो पक्ष स्थानीय सहकारी, कृषक, कृषक समूह वा अन्य ईच्छुक पक्ष हुन सक्छ । यस प्रक्रियाका लागि सम्झौता फाराम अनुसूची-२ बमोजिमको हुनेछ ।

२. आपूर्तिकर्ता व्यवस्थापनः

क. विद्यालयले दिवा खाजाका लागि आवश्यक पर्ने खाद्यान्न सामाग्रीहरु (चामल, दाल, फलफुल, सागपात र पशुजन्य उत्पादनहरु) नगरपालिका वा नगरपालिकाले सामग्री आपूर्तिका लागि छनौट गरेका कृषि सहकारी वा कृषक समूह बाट खरिद गरी दिवा खाजा तयारी गर्नु पर्नेछ । यस अन्तर्गत विद्यालयले पालिकाबाट पहिचान भएको कृषि सहकारी, किसान समूहसँग खाद्य सामाग्री खरिद तथा आपुर्ती गर्नेछ ।

ख. जोसुकै आपूर्तिकर्ता भएपनि दिवा खाजाका लागि चाहिने सम्पूर्ण खाद्य सामग्रीहरु स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएको हुनुपर्छ, तथा कुनै समयमा स्थानीय तहमा प्राप्त

नभएमा मात्र बाहिरबाट खरिद गर्न सकिने छ। तोकिएको सम्झौता अवधिमा आपूर्तिकर्ताले ७५% भन्दा कम गुणस्तर वा कम मूल्य वरावरको आपूर्ति भएमा विद्यालयले यस्तो आपूर्तीकर्तासँग खरिद सम्झौता रद्द गर्न सक्नेछ ।

ग. खाद्यन्न सामग्री आपूर्ति गर्दा आपुर्तिकर्ताले तोकिएको गुणस्तरको मापदण्ड कायम गनुपर्नेछ ।

११. खाजा तयारी तथा वितरण सम्बन्धी व्यवस्थाः

यस नगरपालिका अन्तर्गतको विद्यालयले दिवा खाजा तयारिको लागि देहाय वमोजिमको उपायहरु गर्नु पर्नेछ । खाजा व्यवस्थापनका लागि प्रस्तुत नमूनाहरु मध्ये जुन उचित देखिन्छ सोही अनुसार खाजा तयारी र व्यवस्थापन गर्न सक्ने छ । यसरी गर्दा दिवा खाजाको बालबालिकाहरुको अभिभावक नै खाजा तयारी तथा वितरणका लागि उपयुक्त भएको धेरै अभ्यासहरुले देखाएको छ। जस अर्न्तगत बालबालिकाको आमा, अभिभावकहरुको समिति गठन गर्ने र उहाँहरुबाट खाजाको व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ । जस अनुसार निम्न उपायहरु अबलम्बन गर्न सकिनेछ ।

क. दिवा खाजा तयारीका लागि विद्यालयमा कार्यरत सहयोगी कर्मचारीलाई विद्यालयले प्रयोग गर्न सक्ने छ ।

ख. विद्यार्थी संख्या बढि भएका विद्यालयहरुले दिवा खाजा तयारीका लागि एक छुट्टै भान्से कर्मचारीको व्यवस्था पनि गर्न सक्नेछ । सो को लागि आवश्यक पर्ने बजेट विद्यालयको आन्तरिक श्रोत वा नगरपालिकासँग सहकार्य गर्न सक्ने छ ।

ग. विद्यालयहरुले तोकिएको विद्यालय खाजा व्यवस्थापन समितिले स्वयमसेवक भान्से परिचालन गरी दिवा खाजा संचालन गराउनेछ साथै स्वयम्सेवक भान्से परिचालन गर्दा भान्सेको लागि अन्य व्यक्ति प्रयोग गर्न पाइनेछ ।

ग. दिवा खाजा तयार गर्ने भान्से स्वयम्सेवक भएपनि उनीहरुले गरेको परिश्रमलाई सम्मान गर्न केही रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

घ. सुरक्षाको दृष्टिले पहिले प्रधानाध्यापक वा फोकल शिक्षकले तयार भएको खाजा खाएर रुजु गरेपछि मात्र वितरण गर्नु पर्नेछ ।

ङ. तयार भएको खाजा वितरण शिक्षकहरुको उपस्थिति तथा सहयोगमा मात्र हुनेछ । वितरण गर्दा पहिले सवभन्दा साना कक्षादेखि सुरु गरी क्रमशः माथिको कक्षाहरुलाई

१८. दिवा खाजा कार्यक्रमको सहयोगी संस्था, कर्मचारी तथा कार्य समितिद्वारा कार्यक्रमको प्रभावकारिताको बारेमा अनुगमन गर्ने ।

१९. कार्यक्रम सम्बन्धि स्थानीय तह, कृषक तथा सहकारी मार्फत सुझाव संकलन तथा सम्बोधन गर्ने ।

२०. सामाजिक विकास समितिवाट पेश भएको नीति, नियम, योजना, तथा कार्यक्रमहरुको मस्यौदा माथि छलफल गरी आवश्यक परिमार्जन सहित स्वीकृत गर्ने ।

२१ शिक्षा शाखावाट प्रस्तुत भएको दिवाखाजाको कार्ययोजना, वार्षिक वजेटलाई स्वीकृत गर्ने ।

२२. संघीय सरकारवाट प्राप्त रकम वाहेक दिवाखाजाको व्यवस्थापनलाई चुस्त दुरूस्त गर्न थप वजेटको व्यवस्थापन तथा वाँडफाँट गर्ने ।

२३. दिवा खाजा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी गर्न यस स्थानीय तह अन्तर्गत भएको शाखाहरुमा फोकल कर्मचारी तोक्ने वा आवश्यक कर्मचारीलाई काममा खटाउने ।

२४. दिवा खाजाको लागि चाहिने आवश्यक पुर्वाधारहरुको विकास गर्न गैर सरकारी संघ संस्था, नीजि क्षेत्र, दातृ निकायहरुसँग सहयोगको लागि आवश्यक सहकार्य गर्ने ।

२५. दिवा खाजाको विस्तार तथा गुणस्तर कायम गर्न चाहिने श्रोतको लागि प्रदेश सर कारसँग सहयोगका लागि पहल गर्ने ।

२६. आफ्नो मातहतको सम्पुर्ण निकाय तथा विद्यलायहरुलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।

परिच्छेद - ७

दिवा खाजाको लागि चाहिने आवश्यक स्रोतको लागि लागत साझेदारी

२२. विद्यालयमा दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार सहित स्थानीय तह र सहयोगी संस्था र अभिभावक बीच सहकार्य र साझेदारी गरीने छ ।

२३. दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि स्थानीय सहकारी, आमा समूह, क्याटरिङ संचालक, कृषक समूह सँग आवश्यक वित्तीय, व्यवस्थापकीय तथा लागत साझेदारी गर्न सकिने छ ।

२१. साझेदार निकाय (शिक्षा, स्वास्थ्य कृषि आदि) ले गर्नुपर्ने कार्यहरुः

दिवा खाजा संचालन, व्यवस्थापन र कार्यान्वयनको लागि कार्यपालिका नीति निर्धारण तथा अन्तिम निर्णय गर्ने निकाय रहनेछ र देहाय वमोजिमको कार्य गर्ने छ ।

कार्यहरु/कार्यक्रमहरुः-

१. सहकारी छनौटका लागि सुचना प्रकाशन र छनौट गर्ने ।

२. सहकारी छनौटका लागि छनौट आधार तयार गरी सबैलाई सम्प्रेषण गर्ने ।

३. विद्यालय मेनु अनुसार दिवा खाजा तयार गर्न तालिम प्रदान गर्ने ।

४. कृषक समूह गठन, अगुवा कृषक छनौट र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।

५. अगुवा कृषक तथा कृषक समूह लाई कृषि प्रविधि बारे तालिम तथा अभिमुखीकरण गर्ने ।

६. दिवा खाजा व्यवस्थापन उप समिति गठन र तालिम गर्ने ।

७. शिक्षा शाखाबाट खाजा व्यवस्थापन तथा वितरण र उप समितिलाई क्षमता अभिवृद्धिका लागि स्थानीय योजना तर्जुमा गरी बजेट विनियोजनका लागि वकालत गर्ने ।

८. कृषि शाखाबाट कृषकहरुको क्षमता तथा सीप विकास र अनुदान सहयोगका लागि योजना तर्जुमा गरी बजेट विनियोजनका लागि वकालत गर्ने ।

९. विद्यालयलाई मेनु अनुसार दिवा खाजा निर्माण गर्न तालिम तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम आयोजना गर्ने ।

१०. विद्यालयलाई दिवा खाजा माग तथा अभिलेख गर्न सहजीकरण गर्ने ।

११. विद्यालय, सहकारी र कृषक वीच सम्झौता गर्न सहजीकरण गर्ने ।

१२. आर्थिक कारोबार चुस्त दुरुस्त र पार्दशिताका लागि अभिमुखीकरण गर्ने ।

१३. दिवा खाजा भण्डारण, ढुवानी सम्बन्धि शिक्षा शाखा र कृषि शाखालाई छलफल तथा बैठकको आयोजना गर्ने ।

१४. भान्साकोठा निर्माण र व्यवस्थापन बारे विद्यालय परिवारलाई अनुशिक्षण गर्ने ।.

१५ दिवा खाजा तयार गर्नका लागि आवश्यक (भाँडा, वर्तन व्यवस्थापन) तालिम प्रदान गर्ने ।

१६. कृषकहरुलाई सहकारीद्धारा वित्तिय शिक्षा प्रदान गर्ने ।

१७. दिवा खाजा व्यवस्थापन र वितरण प्रक्रियाको प्रभावकारिताको लागि शिक्षा तथा कृषि शाखाद्धारा अनुगमन गर्ने ।

मात्र वितरण गर्नु पर्नेछ । कसैलाई पनि कुनै पनि प्रकारको (जातीय, धार्मिक, साँस्कृतिक र लैङ्गिक) भेदभाव गर्न पाइने छैन ।

१२. दिवा खाजाको सामाजिक परिक्षण र अडिट रिपोट

विद्यालयले आफ्नो विद्यालयमा प्राप्त दिवा खाजा वापत अनुदान रकमको सामाजिक परिक्षण गर्नु पर्ने हुन्छ । सम्पूर्ण विद्यालयले स्थानीय तहबाट प्राप्त ४/४ महिनामा यो प्रक्रिया सम्पन्न गर्नु पर्ने हुन्छ । दोस्रो अनुदान रकम निकासा माग गर्दा पहिलो किस्तामा प्राप्त अनुदान रकमको सामाजिक परिक्षण प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ, साथै मान्यता प्राप्त निकायबाट नियमानुसार अडिट गराइ सोको रिपोर्ट संलग्न गर्नु पर्ने हुन्छ । उक्त प्रक्रिया पुरा नभएको अवस्थामा स्थानीय तहको शिक्षाबाट रकम निकासा हुदैन ।

१३. दिवा खाजाको लागि रकम निकासा :

नगरपालिकाले दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि नगद वा जिन्सी निकासा देहाय बमोजिम गर्नेछ ।

क. संघीय सरकारवाट प्राप्त विद्यार्थी भर्ना अनुसारको रकम प्रत्येक विद्यालयको खातामा त्रैमासिक रुपमा पेश्की स्वरुप पठाउनेछ । यसको लागि विद्यालयले पछिल्लो चौमासिकको प्रगति विवरण सहित अनुदान निकासा फाराम भरी अनुसूचि (३) नगरपालिकाको शिक्षा शाखामा पेश गर्नु पर्नेछ । पहिलो पटकको निकासाका लागि पछिल्लो त्रैमासकि विवरण आवश्यक पर्ने छैन ।

ख. नगरपालिकाले रकम निकासा गर्दा पछिल्लो पटक विद्यालयले पेश गरेको प्रगति विवर ण सहितको त्रैमासिकको खर्च फर्छ्यौट गरी मौज्दात रकमलाई कटाई अर्को त्रैमासिक लागि थप रकम निकासा दिनेछ ।

ग. माथिको रकम निकासाको लागि विद्यालयले अनुसूची (३) अनुसारको माग फाराम भरी पालिकाको शिक्षा शाखामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

घ. भण्डारण सहितको भान्साकोठाको बजेट निकासाको लागि विद्यालयले पहिले तोकिएको ढाँचा अनुसारको भान्सा निर्माणको लागि आवश्यक खर्च लागत अनुमान गरी सो खर्चको लागि आवश्यक अपुग श्रोत पहिचान समेत गरि वडा कार्यालयको सिफारिस सहित पालिकामा निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

ङ. नगरपालिकाको शिक्षा शाखाले यस निवेदनलाई रुजु गरी तोकिएको रकम वा सामग्रीको निकासा उपलब्ध भएमा प्रदान गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - ६

दिवा खाजाको संचालनको लागि कार्यान्वयन प्रकृया तथा संस्थागत संरचना मानव श्रोत तथा संवन्वय समिति सम्बन्धी व्यवस्थाः

१४. स्थानीय तहको कार्यक्रम कार्यान्वयन संयन्त्रः

१. महाकाली नगरपालिका भित्रका विद्यालयमा दिवा खाजा व्यवस्थापन देहाय बमोजिमका सदस्यहरु रहने गरी समिति गठन गरिनेछ ।

क. उप-प्रमुख अध्यक्ष

ख. सामाजिक समितिको संयोजक सदस्य

ग. अध्यक्षले तोकेको वडा अध्यक्ष मध्ये एक जना सदस्य

घ. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सदस्य

ङ. विद्याललय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष मध्येबाट अध्यक्षले तोकेको एक जनाःसदस्य

च. आधारभुत तहका शिक्षकहरु मध्येबाट अध्यक्षले मनोनित गरेको एक जना महिला सहित २ जना : सदस्य

छ. शिक्षक अभिभावक संघका अध्यक्ष मध्येबाट अध्यक्षले तोकेको एक जना : सदस्य

ज. स्वास्थ्य र कृषि विकास हेर्ने शाखा प्रमुख : सदस्य

झ. महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरीक शाखा प्रमुख : सदस्य

ञ. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा प्रमुख : सदस्य सचिव

२. उपदफा १ बमोजिम गठन भएको समितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार विज्ञलाइ आमन्त्रित गर्न सकिनेछ ।

३. बैठक सञ्चालन प्रक्रिया नगरपालकिाको बैठक सञ्चालन कार्यविधि बमोजिम हुनेछ ।

४. उपदफा (१) बमोजिमको समिति गठन नभएको अवस्थामा सामाजिक विकास समितिले सम्पूर्ण कार्य गर्न बाधा हुनेछैन् ।

१५. विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारः

विद्यालय व्यवस्थापन समितिले विद्यालय र दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिको सहकार्यमा देहाय बमोजिम कार्यहरु गर्नेछ ।

क. नगरपालिकाले दिवा खाजाको लागि तोकेको न्युनतम मापदण्ड र आवश्यक पुर्वाधार हरुको व्यवस्थापन गर्नेछ ।

मा दैनिक प्रति विद्यार्थी तोकीएको दरले त्रैमासिक हुन आउने रकम विद्यालयको खातामा अनुदान स्वरुप निकासा व्यवस्थाको लागि नगर तथा नगरपालिकाले कार्यपालिकाको कार्यालयको आर्थिक प्रशासन शाखामा सिफारीस गरी पठाउने ।

ञ) स्थानीय तह, तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरु बीच समन्वय गरी दिवा खाजा कार्यक्रमलाई सहयोग पुऱ्याउने वातावरण सिर्जना गर्ने ।

२०. सामाजिक विकास समितिः

दिवा खाजा संचालनमा सामाजिक विकास समितिको समन्वयकारी भुमिका रही निम्न कार्यहरु गर्नेछ ।

क. दिवा खाजाको लागि हुने यस समितिको वैठकमा आवश्यकता अनुसार पालिका अन्तर्गतको कृषि, पशु, सामाजिक सुरक्षा शाखाका प्रमुखहरु लगायत अन्य सरोकार वालाहरुलाई पनि आमन्त्रण गरी वहुक्षेत्रिय प्लेटफर्म कायम गरी आवश्यक सहयोग र सहकार्यका लागि पहल गर्ने ।

ख. नगरपालिका शिक्षा शाखाले पेश गरेको दिवा खाजाको कार्ययोजना र वजेटमाथि आवश्यक छलफल गरी अनुमोदन गर्ने र नगर कार्यपालिकामा स्वीकृतिको लागि आवश्यक पहल तथा समन्वय गर्ने ।

ग. दिवा खाजालाई स्थानीय स्तरको उत्पादनमा आधारित वनाउन नगरपालिकाको कृषि शाखाको सहयोगमा कृषि सहकारी सहकारी वा किसान समूहहरुलाई आवश्यक प्राविधिक तथा अन्य सहयोगहरु उपलब्ध गराउन पहल गर्ने ।

घ. दिवाखाजा संचालनमा अन्य क्षेत्रको समेत भुमिका पहिचान गरी प्राविधिक, आर्थिक तथा अन्य सहयोग वा सहकार्यको लागि पहल गर्ने ।

ङ. दिवा खाजाको संचालनको लागि चाहिने थप नीति, नियम, योजना, तथा कार्यक्रमहरुको मस्यौदा तयार गरी स्वीकृतिको लागि कार्यपालिकामा पेश गर्ने ।

च. प्रत्येक चौमासिकमा कम्तिमा एक पटक आफ्नो मातहतको सम्पुर्ण विद्यालयहरुलाई संयुक्त अनुगमन गरी अनुगमनमा देखिएको विषयवस्तुलाई छलफल गरी समस्याहरुको समाधान गरी दिवा खाजालाई प्रभावकारी वनाउन पहल गर्ने ।

क. सम्बन्धित निकाय लगायत शिक्षक, वि.व्य.स. र आमा समूहहरुको दिवा खाजा समिति प्रतिनिधिहरुको समन्वयमा तोकिएको मापदण्ड अनुसारको मेनु निर्माण गरी सामाजिक विकास समितिको स्वीकृति लिई कार्यान्वयन गर्ने ।

ख. दिवा खाजा संचालनको लागि एउटा कार्ययोजना तथा वार्षिक वजेट बनाई सामाजिक विकास समितिमा अनुमोदन गराई कार्यपालिकामा स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने ।

ग. दिवा खाजा संचालनको लागि चाहिने मानव श्रोत तथा कर्मचारी आवश्यकता पहिचान गरी सोको व्यवस्थापनको लागि स्थानीय तहको कार्यपालिकासँग पहल गर्ने ।

घ. विद्यालहरुलाई तोकिएको मापदण्ड तथा नियम अनुसार त्रैमासिक रुपमा निकासा दिने ।

ङ. विद्यालहरुले पेश गरेको प्रगति प्रतिवेदनहरुलाई एकीकृत गरी आफ्नो स्थानीय तह स्तरीय प्रतिवेदन तयार गरी सो प्रतिवेदन पालिका लगायत अन्य निकायमा पेश गर्ने ।

च. मासिक प्रधानाध्यापक वैठकमा दिवा खाजा विषयसँग सम्बन्धित अनिवार्य रुपमा एउटा विषयवस्तुका रुपमा छलफल गर्ने गराउने र दिवाखाजालाई एउटा साधनको रुपमा उपयोग गरी वालवालिकाको शिक्षामा पहुँच, सहभागिता र सिकाईमा सुनिश्चित गर्ने खालको कृयाकलापहरुमा छलफल गराउने । यसै गरी बालबालिकाहरुको बाल अधिकार हनन, बाल श्रम शोषण र दूर्व्यवहार जस्ता कुनै पनि कार्यहरु नहुने गरी विषयबस्तुको छलफललाई पनि समेट्न सकिनेछ । बालबालिकाहरुलाई बाल अधिकार हनन, बाल श्रम शोषण, दूर्व्यवहार र शारीरिक श्रम कार्यमा सँलग्न गराउन पाइने छैन ।

छ. दिवा खाजा संचालन तथा व्यवस्थापनमा कार्यरत कर्मचारी तथा अन्य सरोकार वालाहरुको (भान्से, वि.व्य.स. र शिक्षकहरुको) क्षमता विकासका लागि सम्वन्धित निकायहरु (जस्तै खाद्य तथा गुणस्तर नियन्त्रण विभाग, शिक्षाको लागि खाद्य परियोजना, परिवार कल्याण महाशाखा आदि) तथा अन्य विकास साझेदारहरुसँग समन्वय गर्ने ।

ज. दिवा खाजाको कार्यान्वयन तोकिएको मापदण्ड अनुसारको भए नभएको अनुगमन गरी आवश्यक सल्लाह, सुझाव र सहजीकरण गर्ने गराउने ।

झ) विद्यालयहरुमा बालविकास केन्द्र, कक्षामा भर्ना भएका विद्यार्थीको दैनिक हाजिरी सहयोगि कार्यकर्ताबाट तयार गरी विद्यालयले प्रमाणीत गरी पठाएको विवरणको आधार

ख. न्युनतम मापदण्ड र आवश्यक पुर्वाधारहरुको व्यवस्थापनको लागि चाहिने आर्थिक तथा जिन्सि श्रोत व्यवस्थापनको लागि वडा कार्यालय, नगरपालिका लगायत अन्य निकाय र दातासँग सहकार्य गर्नेछ ।

ग. विद्यालयले दिवा खाजाको लागि तोकेको मेनुको र अन्य पोषण मापदण्डलाई चाहिने खाद्य समाग्रीहरुको लागि अनुसूची (१) अनुसारको खरिद योजना तयार गर्नेछ ।

घ. खरिद योजना अनुसार पालिकाले पहिचान गरेको कृषि सहकारी र अन्य सहकारी वा किसान/किसान समूह सँग आवश्यक परिमाण सहितको खाद्य सामग्रीहरुको खरिद तथा आपूर्तीको लागि अनुसूची (२) अनुसारको ढाँचामा सम्झौता गर्नेछ ।

ङ. दिवा खाजा संचालनको लागि तोकिएको मापदण्ड अनुसारको रकम वा अन्य श्रोतहरुको निकासा को लागि आवश्यक कागजात तथा प्रकृया पुरा गरी पालिकाको शिक्षा शाखामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

च खाद्य सामग्री आपुर्तीकर्तालाई तोकिएको समयमा रकम उपलब्ध गराउने ।

छ. दिवा खाजाको तयारीको लागि स्वयम्सेवक भान्सेको पहिचान, परिचालन गर्ने ।

१६. विद्यालयका प्रधानाध्यापकको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारीः

(क) नगरपालिकाबाट खाजाको रकम निकासा लिई खाजा व्यवस्थापन समिति/सहकारी/कृषक/कृषक समूह/कृषि फर्मलाई त्रैमासिक/मासिक रुपमा उपलब्ध गराउने ।

(ख) विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई दैनिक खाजा खुवाउने समय तालिका निर्धारण गरी दिवा खाजा खुवाउन तोकिएको व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउने ।

(ग) विद्यार्थीको दैनिक उपस्थितिका आधारमा दिवा खाजा पकाउनु पर्ने भएकाले दैनिक रुपमा विद्यार्थी संख्या खाजा तयार गर्न तोकिएको व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउने ।

(घ) दिवा खाजाका सामानको उचित भण्डार गर्ने ठाउँ तथा दिवा खाजा पकाउने ठाउँ उपलब्ध गराउनका साथै सरसफाईको उचित प्रबन्ध गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।

(ङ) दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिबाट आम्दानी खर्चको हिसाव लिई त्रैमासिक/वार्षिक प्रगति नियमित रूपमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट पारित गरी नगरपालिकामा पठाउने ।

(च) दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने ।

(छ) दिवा खाजा सम्बन्धमा नगरपालिका तथा सम्बन्धित निकायबाट प्राप्त निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने/गराउने ।

(ज) विद्यार्थीको भर्ना, नियमितता, सिकाई अवस्था, स्वास्थ्य र पोषण तथा सरसफाई बारे अभिभावकलाई जानकारी गराउने ।

(झ) विद्यार्थीको दैनिक हाजिरी लिंदा संख्या उल्लेख गरी लिने व्यवस्था मिलाउने ।

(ञ) दिवाखाजा कार्यक्रमको संक्षिप्त सूचना मूलक चार्ट तयार गरी कार्यालय कक्षमा प्रदर्शन गरी राख्ने ।

ट) विद्यालयमा दिवाखाजा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने थप स्रोत साधन तथा सहयोग उपलब्ध गराउने ।

ठ) विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिबाट नियमित प्रतिवेदन लिई विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा छलफल गराई त्रैमासिक रुपमा प्रतिवेदन नगर शिक्षा शाखामा पेश गर्ने ।

ड) नियमित अनुगमन गरी सुझाव कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

ढ) अभिभावक भेला गराई स्वच्छ शैक्षिक वातावरण सिर्जना गर्न अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ण) वार्षिक रुपमा सामाजिक परीक्षण गराई सम्बन्धित निकायमा तोकिएको ढाँचामा प्रतिबेदन पठाउने ।

त). विद्यालय खाजा व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यक सहयोग गरी दिवा खाजाको सम्पूर्ण व्यवस्थापन गर्ने ।

थ) मासिक आय व्ययको श्रेस्ता दुरुस्त राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।

द) विद्यालय दिवाखाजा संचालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि २०८० तथा शिक्षा नियमावलीले तोकेका अन्य कार्य गर्ने ।

१७ विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिः

विद्यालयले तपसिल बमोजिमको विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन समिति गठन गर्नु पर्नेछ ।

(क) विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष वा निजले तोकेको समितिको सदस्य (अध्यक्ष १ जना ।

(ख) शिक्षक अभिभावक संघले मनोनित गरेका अभिभावकहरू मध्येबाट १ जना महिला अभिभावक सहित (२ जना सदस्य)

(ग) स्थानीयस्तरमा वन उपभोक्ता समूह र स्थानीय गैरसरकारी संस्थाहरु भए ती निकायहरुबाट (१ जना प्रतिनिधि सदस्य)

(घ) सम्बन्धित वडाको वडा सदस्य (शिक्षा हेर्ने) (१ जना सदस्य)

(ङ) बालविकास केन्द्रको सहयोगी कार्यकर्ता (सदस्य)

(च) प्र.अ. वा प्र.अ. ले तोकेको १ जना शिक्षक (सदस्य सचिव)

साथै यस कार्यक्रममा सहयोग गर्न सक्ने विद्यालय सेवाक्षेत्र भित्र कार्यरत रहेका अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी निकाय तथा संस्थाहरुका पदाधिकारी समेत बैठकमा आमन्त्रित गर्न सकिने छ ।

१८. वडा कार्यालयः

वडा कार्यालयहरुले दिवा खाजा कार्यान्वयनमा देहायको कार्यहरु गर्नेछ ।

क. विद्यालयहरुलाई चाहिने आवश्यक पुर्वाधारको लागि श्रोतको पहिचान र परिचालन गर्ने ।

ख. विद्यालय र पालिकाको विचमा पुलको काम गरी विभिन्न निकायहरु बीच समन्वय गर्ने ।

ग. तोकिएको मापदण्ड अनुसारको कार्य भएको नभएको अनुगमन गरी सुधारका प्रयास गर्ने गराउने ।

घ. आफ्ना मातहतका विद्यालयहरुलाई दिवा खाजाको लागि वार्षिक रुपमा सामाजिक परीक्षण गराउन सहयोग गर्ने ।

१९. शिक्षा युवा तथा खेलकुद शिक्षा शाखाः

शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाले दिवा खाजा संचालन र कार्यन्वयनमा देहायको कार्यहरु गर्नेछ ।